

Historie světových výstav

text Ing. Simona Šustková, 1. viceprezident Asociace starožitníků, foto www.asociace.com

Před několika dny skončilo v Miláně **EXPO 2015**. Navštívilo ho přes dvacet milionů návštěvníků a podle zástupkyně generálního komisaře Lucie Šustkové jich českou expozicí prošlo přes dva a půl milionu. Český pavilon, navržený brněnskými architekty Ondřejem Chybikem a Michalem Křištofem, získal v konkurenci více než 140 zemí bronzové ocenění za architekturu v jedné ze tří kategorií řazených dle velikosti plochy. Již před samotným zahájením světové výstavy byl doporučován jako jeden z pěti, které stojí za to navštívit. V průběhu výstavy se těšil velkému zájmu, v médiích byl vyhlášen jako pavilon nejprátelejší k dětem, s nejhezčí střešní zahradou, nejpříjemnější atmosférou, ale i nočním vzhledem. Česká restaurace patřila k třem nejlepším na **EXPO** vůbec. A to vše navzdory nízkému rozpočtu a nutnosti kombinovat finanční zdroje s dary sponzorů z řad soukromých firem.

Český pavilon, jehož model byl vystaven na veletrhu Antiqua od 19. do 22. listopadu 2015 v Novoměstské radnici v Praze, jako jediný zdůraznil vodu jako základní podmínku k životu. Návštěvník procházel kolem brouzdaliště, v jehož středu hnízila obří socha ptáka, exponát **HYDAL – BRÁNA VOLNÝCH TVARŮ** společnosti Nafigate Corporation, a.s. od výtvarníka Lukáše Rittsteina. Socha byla současně fontánou, symbolizující filtrování vody pomocí moderních nanotechnologií. Na centrálním schodišti se vlnila **VLÁKNA** Maxima Velčovského od firmy Lasvit, s.r.o., kinetická plastika z optických vláken, která připomínala prameny vody a protínala pavilon od stropu do přízemí. Velčovský vytvořil v českém pavilonu umělý déšť či vodopád, který ve své abstraktní formě protékal prostorem a odkazoval k fenoménu jednadvacátého století – vlákně.

Podíváme-li se do historie světových výstav, uvidíme, že jsou produktem průmyslové revoluce 19. století, kdy neexistovala masmédiá, a byly příležitostí široké veřejnosti ukázat, kam se svět ubírá. Přes původní záměr prezentovat zejména průmyslové technologie se světové výstavy staly kolébkou uměleckých směrů a slohů, zejména secese a art deco.

První z řady byla Světová výstava 1851 v Londýně. Světu umění vládly historizující směry a v Hyde Parku byl vybudován výstavní Křišťálový palác, ve kterém se sešlo kolem 14 tisíc vystavovatelů. Výstavu navštívilo neuvěřitelných 6 milionů lidí. Celkem bylo předvedeno 13 tisíc exponátů (např. tkalcovský stav J. Jacquarda), byly představeny daguerrotypie, ale i diamant Koh-i-Noor.

Druhá Světová výstava proběhla ve Francii a navštívilo ji pět milionů lidí. Tato výstava měla i svůj pavilon věnovaný výlučně umění – Le Palais des Beaux-Arts, v němž 28 zemí vystavilo asi pět tisíc malířských děl. Mezi umělci byli např. E. Delacroix, C. Corot a byly vystaveny se i fotografie.

Z hlediska dějin umění je důležitá Světová výstava v roce 1900, opět v Paříži. Stylem, který výstavu předurčil, byla secese. Výstavu za půl roku navštívilo 50 milionů lidí. Byly postaveny Muzeum d'Orsay, Grand a Petit Palais a zprovoznila se i linka pařížského metra. Objevil se zvukový film, eskalátor i vznětový motor R. Diesla. A. Mucha namaloval obří dekorativní panó, které dominovalo vídeňské expozici.

Dalším mezníkem byla Mezinárodní výstava moderní uměleckopřemyslové výroby, odsunutá 1. světovou válkou do roku 1925. Tu ovládl nový směr, art deco. Výstavní pavilony byly dočasnými stavbami, kde bylo vystaveno zejména dekorativní umění. K pozoruhodným expozicím patřil rakouský pavilon J. Hoffmana, sovětský pavilon K. Melnikova a pavilon Le Courbusiera, který představoval francouzský modernismus. Československý pavilon vycházel z návrhu J. Gočára. Tato výstava znamenala pro naši zemi výrazný úspěch a obdrželi jsme několik Grand Prix.

Největší úspěch přinesla Československu Světová výstava v Bruselu v roce 1958. Náš pavilon, restaurace a Radokova Laterna magika byly oceněny hlavní cenou, Zlatou hvězdou. Brusel symbolicky vrátil naši zemi do Evropy, prokázal, že navzdory totální izolaci máme schopné výtvarníky, architekty a designéry, ale i techniky a řemeslníky. Architektura pavilonu, dílo meziválečných funkcionalistů F. Cubra, Z. Pokorného a J. Hrubého, však nereflektovala to, co se u nás v té době stavělo, tedy první paneláky.

Vyjma zmíněné výstavy v Bruselu v roce 1958 dostal český pavilon ještě jedno ocenění za architekturu, a to v japonské Osace v roce 1970. Bronzové místo z letošní Všeobecné světové výstavy v Miláně je tedy v poválečné historii teprve třetím oceněním za architekturu, ačkoliv pro malou středoevropskou zemi poměřující se s celým světem, je tento úspěch důkazem, že může být nepřehlédnutelná. ■